

ЗАКОН ЗА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА

Обн. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.33 от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г.

Народното събрание на Република България,

потвърждавайки правото на всяко лице на свобода на съвестта и вярата, а така също и равенството пред закона без оглед на религиозната принадлежност и убеждения, подчертавайки особената и традиционна роля на Българската православна църква в историята на България за формирането и развитието на нейната духовност и култура, като изразява уважение към християнството, исляма, юдаизма и другите религии, вярвайки във важността на това да подкрепя взаимното разбирателство, търпимост и уважение по въпросите, свързани със свободата на съвестта и вярата, приема този

Закон за вероизповеданията

Глава първа.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда правото на вероизповедание, неговата защита, както и правното положение на религиозните общности и институции и техните отношения с държавата.

Чл. 2. (1) Правото на вероизповедание е основно, абсолютно, субективно, лично и ненакърнимо.

(2) Правото на вероизповедание включва правото на всеки свободно да формира религиозните си убеждения, както и да избира, променя и изповядва - съответно практикува - свободно своето вероизповедание, индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, обучение, обреди и ритуали.

Чл. 3. (1) Никой не може да бъде преследван или ограничаван в своите права поради религиозните си убеждения. Недопустими са ограничения или привилегии, основани на принадлежност или отказ от принадлежност към вероизповедание.

(2) Религиозните убеждения не са основание за отказ от изпълнение на задълженията, установени в Конституцията и закона.

Чл. 4. (1) Вероизповеданията са свободни и равноправни. Религиозните институции са отделени от държавата.

(2) Недопустима е държавна намеса във вътрешната организация на религиозните общности и религиозните институции.

(3) Държавата осигурява условия за свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, като съдейства за поддържане на търпимост и уважение

между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи.

(4) Не се допуска дискриминация на верска основа.

Глава втора.

ПРАВО НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ

Чл. 5. (1) Правото на вероизповедание се упражнява чрез формиране и изразяване на верско убеждение, създаване или участие в религиозна общност, организиране на институции на общността, осъществяване на верско обучение и възпитание чрез разпространяване на съответното убеждение устно, печатно, с помощта на електронни медии, под формата на лектории, семинари, курсове, програми и други.

(2) Верското убеждение може да се изразява чрез осъществяване на съответни богослужения, ритуали и обичаи.

(3) Верското убеждение се изразява частно, когато то се осъществява от член или членове на религиозната общност в присъствието само на лица, принадлежащи към нея, а публично - когато изразяването му може да стане достъпно и за хора, не принадлежащи към съответната религиозна общност.

Чл. 6. (1) Правото на вероизповедание включва и следните права:

1. да се създават и поддържат религиозни общности и институции със структура и начин на представителство, които са подходящи според свободното убеждение на членовете им;

2. да се установяват и поддържат места за богослужение или религиозни събрания;

3. да се създават и поддържат подходящи благотворителни или хуманитарни институции;

4. да се произвеждат, придобиват и използват по съответна на богослужебните цели степен необходимите материали и предмети за обредите и обичаите на една религия или вяра;

5. да се пишат, издават и разпространяват религиозни публикации;

6. да се дава и получава религиозно образование на език по свой избор;

7. да се проповядва или преподава една религия или вяра в места, подходящи според общностите и институциите за тази цел, както и да се създават и поддържат подходящи според общностите и институциите учебни заведения, при спазване на законовите изисквания;

8. да се събират и получават доброволни финансови и други помощи и дарения от отделни лица и институции;

9. да се спазват дните за почивка и да се почитат религиозните празници;

10. да се установяват и поддържат връзки в страната и чужбина с лица и общности по религиозни и верски въпроси.

(2) Родителите, настойниците и попечителите имат право да осигуряват религиозно възпитание на децата си в съответствие със собствените си убеждения.

Чл. 7. (1) Свободата на вероизповедание не може да бъде насочена срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на други лица.

(2) Религиозните общности и институции, както и верски убеждения, не могат да се използват за политически цели.

(3) Правото на вероизповедание не може да бъде ограничавано, освен в случаите по ал. 1 и 2.

(4) Правата и свободите на лицата, членуващи в религиозна общност, не могат да бъдат ограничавани от вътрешните правила, ритуали и обреди на тази общност или институция.

(5) Религиозните общности и институции не могат да включват в дейността си малолетни лица, освен с изричното съгласие на техните родители или настойници. Непълнолетните лица могат да бъдат включвани в дейността на религиозните общности и институции, освен ако има изричното несъгласие на техните родители или попечители.

Чл. 8. (1) Правото на вероизповедание може да бъде ограничено, ако са нарушени изискванията начл. 7 чрез:

1. спиране на разпространението на дадено печатно произведение;

2. спиране на издателската дейност;

3. ограничаване на публичните изяви;

4. отмяна на регистрацията на учебно, здравно или социално заведение;

5. преустановяване на дейността на юридическото лице за срок до 6 месеца;

6. отмяна на регистрацията на юридическото лице на вероизповеданието.

(2) Производството за ограничаване се образува по искане на заинтересованите лица или на прокурора. Делото се разглежда по исков ред от Софийския градски съд.

(3) Решението на Софийския градски съд подлежи на обжалване по общия ред.

Чл. 9. Всяко вероизповедание се характеризира с наименованието си и верските убеждения на физическите лица, съставляващи религиозната му общност.

Чл. 10. (1) Традиционно вероизповедание в Република България е източното православие. То има историческа роля за българската държава и актуално значение за държавния ѝ живот. Негов изразител и представител е самоуправляващата се Българска православна църква, която под името Патриаршия е правопреемник на Българската Екзархия и е член на Едната, Свята, Съборна и Апостолска църква. Тя се ръководи от Светия Синод и се представлява от Българския Патриарх, който е и Митрополит Софийски.

(2) Българската православна църква е юридическо лице. Устройството и управлението ѝ се определят в нейния устав.

(3) Алинеи 1 и 2 не могат да бъдат основание за предоставяне на привилегии или каквито и да е предимства със закон.

Чл. 11. (1) Взаимоотношенията на религиозните институции с държавата се осъществяват на официалния български език.

(2) При извършване на богослужението и на различните ритуали може да се използва друг език според традицията на религиозната общност.

Чл. 12. (1) Вероизповеданията могат да откриват за своите нужди обредни, молитвени или богослужебни домове за публични религиозни обреди и служби в собствена или в наета от религиозната институция или местно поделение сграда или нейно помещение. Сгради на вероизповеданията се изграждат при спазване на Закона за устройство на територията и съответните подзаконови актове, като се отчита своеобразната религиозна символика в архитектурното оформление.

(2) Вероизповеданията могат да организират публична дейност и извън молитвените си домове.

Чл. 13. Тайната на изповедта е неприкосновена. Никой свещенослужител не може да бъде принуждаван да свидетелства или да дава информация за факти и обстоятелства, които са му станали известни при изповед.

Глава трета.

РЕГИСТРАЦИЯ

Чл. 14. Религиозните общности могат да придобиват статут на юридическо лице при условията и по реда на този закон.

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г., в сила от 01.03.2008 г.) Регистрацията на религиозните общности като юридически лица се извършва от Софийския градски съд по реда на глава четиридесет и девета "Общи правила" от Гражданския процесуален кодекс.

(2) Недопустимо е да съществува повече от едно юридическо лице като вероизповедание с едно и също наименование и седалище.

Чл. 16. Софийският градски съд може да изиска експертно становище във връзка с регистрацията на религиозните общности от Дирекция "Вероизповедания" на Министерския съвет.

Чл. 17. Уставът на вероизповеданието трябва да съдържа задължително:

1. наименованието и седалището на вероизповеданието;
2. изложение на верското убеждение и богослужебната практика;
3. структурата и органите на вероизповеданието;
4. начина на определянето на управителните органи, правомощията им и продължителността на техния мандат;
5. лицата, които имат право да представляват вероизповеданието, и начина за определянето им;
6. начините, по които се вземат решения, и процедурите за свикване на заседанията на органите на вероизповеданието;
7. начини на финансиране и имущество;
8. начина на прекратяване и ликвидацията.

Чл. 18. Софийският градски съд води публичен регистър на вероизповеданията със статут на юридически лица, в който се вписват:

1. съдебното решение за регистрация;
2. наименованието и седалището;
3. органите на управление и представителството;
4. имената на лицата, представляващи религиозната институция.

Чл. 19. (1) Вероизповеданията могат да имат местни поделения съгласно уставите си.

(2) Местните поделения се вписват в регистър от кметовете на общините според населеното място, където е седалището им, при условията на уведомителен режим, в 7-дневен срок, на основание на заявление от централното ръководство на вероизповеданието или упълномощено от него лице съгласно устава.

(3) Заявлението по ал. 2 включва:

1. съдебното решение на Софийския градски съд за регистрация на вероизповеданието и неговото централно ръководство, съответно пълномощно на лицето, упълномощено от централното ръководство;

2. удостоверение от централното ръководство за лицата, които го представляват в съответната община, седалището и адреса на местното поделение.

(4) Кметът уведомява Дирекция "Вероизповедания" на Министерския съвет за извършеното вписване в 3-дневен срок от вписването в регистъра.

(5) В общинската администрация се води регистър на местните поделения на вероизповеданията.

Чл. 20. По решение на централното ръководство и според устава на съответното вероизповедание местните поделения могат да се регистрират като юридически лица в окръжния съд по седалището им.

Глава четвърта.

ИМУЩЕСТВО И ФИНАНСИ

Чл. 21. (1) Вероизповеданията и техните поделения, придобили статут на юридическо лице въз основа на този закон имат право на свое имущество.

(2) Имуществото на вероизповеданията може да включва право на собственост и ограничени вещни права върху недвижими вещи, плодове от стопанисването на имоти, в това число и наеми, печалби или дивиденди от участие в търговски дружества или сдружения на търговски дружества, право на собственост върху движими вещи, в това число и ценни книжа, права по Закона за авторското право и сродните му права, приходи от държавни субсидии, дарения, завещания и други.

(3) Държавата и общините могат да отстъпват безвъзмездно на религиозните институции и техните местни поделения право на ползване върху държавни и общински имоти, както и да ги подпомагат със субсидии, предвидени в държавния или общинския бюджет.

Чл. 22. Разпореждането с имуществата на вероизповеданията се урежда в техните устави.

Чл. 23. (1) Регистрираните вероизповедания имат право за своите нужди да произвеждат и продават вещи, свързани с богослужебната им дейност, ритуали и обреди.

(2) Сделките по ал. 1 не са търговски по смисъла на Търговския закон.

(3) Молитвени домове, храмове, манастири, предмети и лица, свързани с богослужебната дейност, не могат да бъдат използвани за реклама от търговци по смисъла на Търговския закон без изричното съгласие на съответното вероизповедание.

Чл. 24. Регистрираните вероизповедания имат право да притежават и поддържат за своя сметка гробищни паркове.

Чл. 25. (1) Държавата може да подпомага и насърчава регистрираните по този закон вероизповедания за осъществяване на тяхната религиозна, социална, образователна и здравна дейност чрез данъчни, кредитно-лихвени, митнически и други финансови и икономически облекчения при условия и по ред, определен в съответните специални закони.

(2) Когато вероизповеданията ползват преференции по ал. 1, годишните им счетоводни отчети подлежат на независим финансов одит при условията, предвидени за юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественополезна дейност.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2006 г.) При констатиране на закононарушения Министерството на финансите уведомява органите на прокуратурата и на Агенцията за държавна финансова инспекция за извършване на проверки и на предвидените в закона действия.

Чл. 26. Вероизповедание, придобило статут на юридическо лице по този закон, може да създава и да участва в субекти на търговското право.

Чл. 27. (1) След предварително съгласие на съответната религиозна институция могат да се създават юридически лица с нестопанска цел за подпомагане и популяризиране на определено вероизповедание, което е със статут на юридическо лице.

(2) Юридическите лица с нестопанска цел по ал. 1 нямат право да осъществяват дейност, която представлява публично практикуване на вероизповедание.

Чл. 28. Разпределението на държавната субсидия за регистрираните вероизповедания се извършва с годишния закон за държавния бюджет.

Чл. 29. Трудовите правоотношения на свещенослужителите и служителите на религиозните институции се уреждат съгласно устава на религиозната институция, трудовото и социалното законодателство.

Глава пета.

ЛЕЧЕБНИ, СОЦИАЛНИ И ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА

Чл. 30. (1) Вероизповеданията, регистрирани по реда на този закон, могат да разкриват лечебни, социални и образователни заведения.

(2) Лечебни, социални и образователни заведения на вероизповеданията се създават и действат според действащото законодателство.

Чл. 31. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министерството на здравеопазването, Министерството на труда и социалната политика и Министерството на образованието и науката следят за спазване на държавните изисквания при осъществяване на дейността на съответните лечебни, социални и образователни заведения на вероизповеданията.

Чл. 32. Приемането в здравно или социално заведение на вероизповедание не може да се поставя в зависимост от принадлежността към съответната религиозна общност.

Чл. 33. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Регистрираните вероизповедания с разрешение на министъра на образованието и науката могат да откриват духовни училища за свои ритуални нужди в съответствие със Закона за народната просвета.

(2) Образованието, получено в духовните училища, се приравнява към светското в съответствие със Закона за народната просвета.

(3) Регистрираните вероизповедания могат да откриват средни общообразователни училища при условията и по реда, предвидени в Закона за народната просвета за частните училища.

(4) Постъпването в училищата по ал. 1, 2 и 3 става с писмено заявление на родителите или настойниците, освен в случаите, когато обучаваният е навършил 18 години.

(5) Образователните заведения на регистрираните вероизповедания не могат да възпрепятстват предоставянето на задължителните степени на държавно образование, предвидени в Конституцията и закона.

(6) Регистрираните вероизповедания могат да откриват висши училища при условията и по реда на Закона за висшето образование.

(7) Висши духовни училища се откриват по предложение на ръководствата на регистрираните вероизповедания с разрешение на Министерския съвет.

Глава шеста.

ДИРЕКЦИЯ "ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯ"

Чл. 34. Министерският съвет осъществява държавната политика в областта на правото на вероизповедание.

Чл. 35. Дирекция "Вероизповедания" е специализирана администрация на Министерския съвет, която:

1. координира отношенията на изпълнителната власт с вероизповеданията;
2. подпомага Министерския съвет при осъществяване на държавната политика на поддържане на търпимост и уважение между различните вероизповедания;
3. организира и ръководи работата на експертна консултативна комисия по проблемите на вероизповеданията;
4. дава експертни заключения и становища, когато това е предвидено в този закон;
5. дава становища относно искане за разрешение за пребиваване в страната на чуждестранни религиозни служители, поканени от централните ръководства на регистрираните вероизповедания;
6. проверява сигнали и жалби от граждани за нарушаване на техни права и свободи или права и свободи на техни близки чрез злоупотреба с правото на вероизповедание от страна на трети лица;
7. съблюдава за спазването на религиозните права и свободи от задължените длъжностни лица;
8. проверява сигнали и жалби за извършване на незаконосъобразна религиозна дейност във връзка с чл. 7 от този закон и при нужда уведомява органите на прокуратурата;
9. прави предложения пред Министерския съвет по проекта на държавния бюджет за разпределението на държавната субсидия, предназначена за регистрираните вероизповедания, и осигурява отчетността.

Глава седма.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 36. (1) Който без представителна власт осъществява дейност от името на вероизповедание, се наказва с глоба от 100 до 300 лв.

(2) Когато деянието по ал. 1 е извършено повторно, глобата е от 500 до 1000 лв.

Чл. 37. Който препятства свободното формиране или изразяване на верско убеждение, освен в случаите по чл. 7, се наказва с глоба в размер от 100 до 300 лв.

Чл. 38. За нарушение на разпоредбите на този закон, ако деянието не съставлява престъпление, виновното лице се наказва с глоба от 100 до 300 лв. Когато деянието е извършено от юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 500 до 5000 лв.

Чл. 39. (1) Нарушенията по този закон се констатираат с актове, съставени от длъжностни лица на Дирекция "Вероизповедания" на Министерския съвет.

(2) Наказателните постановления се издават от директора на Дирекция "Вероизповедания" на Министерския съвет.

Чл. 40. Актовете за нарушения и наказателните постановления по този закон се съставят, издават и обжалват по реда, предвиден в Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Вероизповедание" е съвкупността от верски убеждения и принципи, религиозната общност и нейната религиозна институция.

2. "Религиозна общност" е доброволно обединение на физически лица за изповядване на дадена религия, извършване на богослужение, религиозни обреди и церемонии.

3. "Религиозна институция" е регистрираната в съгласие със Закона за вероизповеданията религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. (1) Регистрираните вероизповедания по чл. 6 от Закона за изповеданията (отменен с § 8) запазват статута си на юридически лица.

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на закона Дирекция "Вероизповедания" на Министерския съвет предоставя на Софийския градски съд регистъра на регистрираните вероизповедания и техните устава.

(3) Съдът вписва служебно в закрито заседание регистрираните по ал. 1 вероизповедания с изключение на вероизповеданието по чл. 10. В този случай съдът не може да откаже вписването.

(4) Заварените местни поделения на вероизповеданията, които са юридически лица, се вписват служебно от съответния окръжен съд по седалището им по заявление на централното ръководство на вероизповеданието. Към заявлението се прилагат удостоверение за регистрацията на вероизповеданието в Софийския градски съд, съответно удостоверение, издадено от централното ръководство на вероизповеданието на лицето, което представлява местното поделение. Кметовете на общините в едномесечен срок от влизането в сила на закона предават на окръжния съд регистъра на местните поделения на вероизповеданията.

§ 3. Лицата, които към влизането в сила на този закон са се отделили от регистрирана религиозна институция в нарушение на утвърдения по установения ред неин устав, не могат да използват идентично наименование и да ползват или да се разпореждат с нейно имущество.

§ 4. (1) Въз основа на искане на регистрирано вероизповедание директорът на Дирекция "Вероизповедания" на Министерски съвет издава удостоверение относно правоприемствеността между вероизповеданието и съществували религиозни, религиозно-просветни и социално-благотворителни юридически лица в периода до 1949 г.

(2) Представителите на съответното вероизповедание внасят иска пред Софийския градски съд за установяване на правоприемственост, като представят удостоверението на директора на Дирекция "Вероизповедания" по ал. 1.

(3) Съдът се произнася с решение, което се вписва в регистъра по чл. 18.

(4) Решението може да се обжалва от други регистрирани вероизповедания по реда на Гражданския процесуален кодекс.

§ 5. (1) Възстановява се собствеността на вероизповеданията върху одържавени, отчуждени, конфискувани или незаконно отнети имоти на основания, посочени в Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти, в отменения чл. 21 от Закона за изповеданията, в Закона за възстановяване собствеността върху някои отчуждени имоти по Закона за териториално и селищно устройство, Закона за плановото изграждане на населените места, Закона за благоустройство на населените места, Закона за държавните имоти и Закона за собствеността, в Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и в Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд, които са собственост на държавата, общините, обществените организации или на техни фирми или на еднолични дружества по чл. 61 от Търговския закон и съществуват реално до размерите, в които са отчуждени.

(2) Възстановяването на собствеността се извършва по реда на Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти с влизането в сила на този закон.

(3) За висящите дела по спорове, отнасящи се до възстановяване на собствеността на вероизповеданията, се прилагат разпоредбите на този закон със съответните препращания към другите реституционни закони.

(4) Изтеклата придобивна давност за имоти, собствеността върху които се възстановява по този закон, не се зачита и започва да тече от деня на влизането му в сила.

(5) Когато не са налице условията за възстановяване правото на собственост по ал. 1 - 4, вероизповеданията се обезщетяват по реда на Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти. Исканията за обезщетяване се подават от вероизповеданията в едногодишен срок от влизане в сила на този закон.

§ 6. В Закона за лицата и семейството (обн., ДВ, бр. 182 от 1949 г.; попр., бр. 193 от 1949 г.; изм., Изв., бр. 12 от 1951 г., бр. 12 и 92 от 1952 г., бр. 15 от 1953 г.; попр., бр. 16 от 1953 г.; изм., бр. 89 от 1953 г.; бр. 90 от 1955 г., бр. 90 от 1956 г., бр. 50 от 1961 г., ДВ, бр. 23 от 1968 г., бр. 36 от 1979 г., бр. 41 от 1985 г., бр. 46 от 1989 г., бр. 20 от 1990 г., бр. 15 от 1994 г., бр. 67 от 1999 г., бр. 81 от 2000 г.) чл. 133а се отменя.

§ 7. В преходните и заключителните разпоредби на Закона за юридическите лица с нестопанска цел (обн., ДВ, бр. 81 от 2000 г.; изм., бр. 41 и 98 от 2001 г. и бр. 25 от 2002 г.) в § 2, ал. 1 думите "и религиозна дейност" се заменят с "и дейност, присъща на вероизповедание".

§ 8. Този закон отменя Закона за изповеданията (обн., ДВ, бр. 48 от 1949 г.; попр., бр. 54 от 1949 г.; изм., Изв., бр. 1 и 13 от 1951 г., ДВ, бр. 15 от 1991 г., бр. 49 от 1992 г. - Решение № 5 на Конституционния съд от 1992 г., изм., бр. 11 от 1998 г.).

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 20 декември 2002 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.